

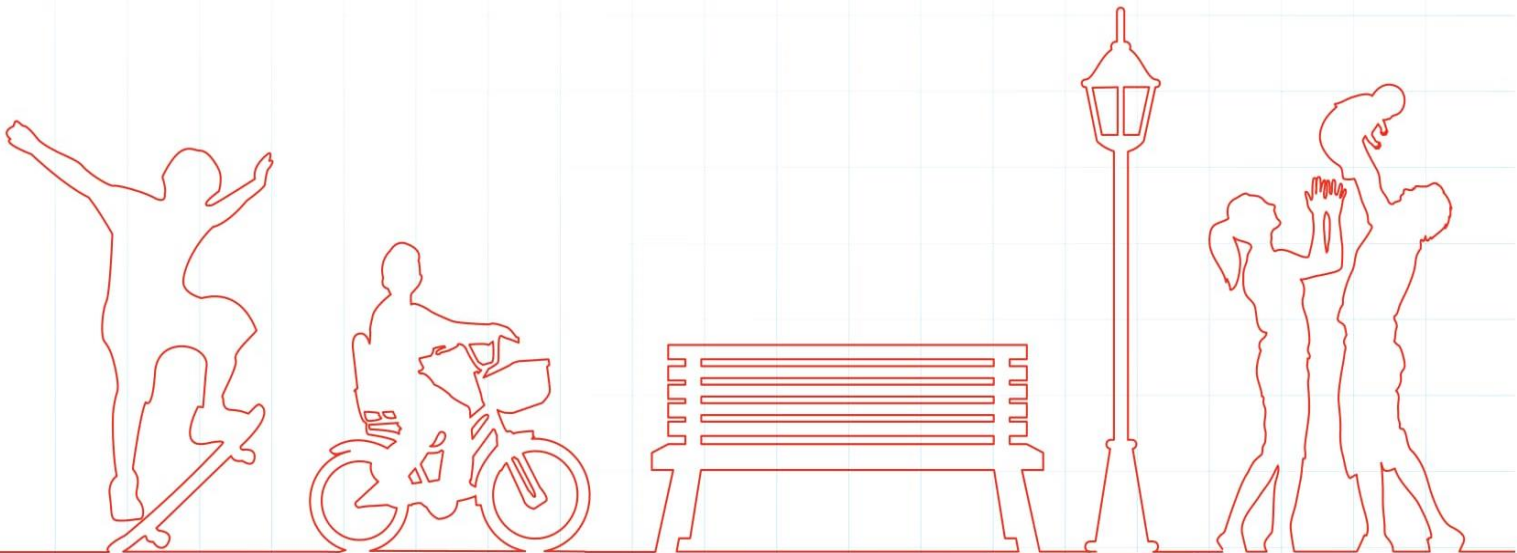
Afkoelen in de isoleercel

Nummer: KOM002/2020

Datum: 23 maart 2020

Onderzoek naar het handelen van de politie bij aanhouding van een minderjarige, eenheid Rotterdam

Oordeel: Op basis van het onderzoek vindt de Kinderombudsman de klachten deels gegrond en deels onthoudt hij zich van een oordeel.

Kinderen hebben rechten. Deze zijn onder meer vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De rechten gelden voor iedereen onder de 18 jaar. De Kinderombudsman controleert of de overheid de kinderrechten in Nederland naleeft. Hij doet dit ook bij organisaties in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de gezondheidszorg. De Kinderombudsman heeft verschillende taken.

Onderzoek

De Kinderombudsman doet onderzoek naar onderwerpen die te maken hebben met schending van de kinderrechten. Hij kan ook een onderzoek beginnen naar aanleiding van klachten die binnenkomen over individuele gevallen.

Advies

Op basis van signalen en onderzoeken adviseert hij – gevraagd en ongevraagd – het parlement en verschillende instanties. Hij probeert structurele oplossingen te vinden voor problemen die met de rechten van kinderen te maken hebben.

Bewustwording kinderrechten

Het is belangrijk dat iedereen weet dat er kinderrechten zijn en wat deze inhouden. Dus zowel de kinderen en jongeren zelf, als hun ouders, scholen, de overheid en instanties. Daarom maakt de Kinderombudsman volwassenen, kinderen en jongeren bewust van de kinderrechten.

Meer informatie, rapporten en adviezen zijn te vinden op www.dekinderombudsman.nl

de Kinderombudsman

Postbus 93122

2500 AC DEN HAAG

T 0800-8765432

info@dekinderombudsman.nl

www.dekinderombudsman.nl

Inhoudsopgave

1	WAT IS DE KLACHT EN HET KLACHTVERLOOP	1
1.1	WAT IS DE KLACHT	1
1.2	KLACHTVERLOOP.....	1
2	WAT ZIJN DE BEVINDINGEN: FEITEN	2
2.1	FEITEN	2
2.2	BEZICHTIGING ISOLEERCEL IN CELLENCOMPLEX ROTTERDAM DOELWATER.....	3
3	WAT ZIJN DE BEVINDINGEN: VISIES	4
3.1	VISIE PABLO.....	4
3.2	VISIE OUDERS	5
3.3	VISIE POLITIE	6
4	HET KINDERRECHTELIJK KADER	11
4.1	VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND.....	11
4.2	NEDERLANDSE WET- EN REGELGEVING.....	13
5	BEOORDELING	15
5.1	KLACHT 1	15
5.2	KLACHT 2	17
6	CONCLUSIE EN AANBEVELING	20
	BIJLAGE 1: KINDERRECHTELIJK KADER	21

Samenvatting voor jongeren

Het is 2017. Pablo van 17 jaar, gaat een avondje uit. Hij en zijn vrienden mogen een discotheek niet in. De politie komt erbij en uiteindelijk wordt Pablo aangehouden door de politie voor belediging van een politiemedewerker. De politie neemt Pablo mee naar het politiebureau om hem te verhoren. Pablo is op dat moment boos en gefrustreerd. Zoals elke arrestant wordt ook Pablo gefouilleerd voordat hij in een politiecel wordt geplaatst. Pablo ervaart de fouillering als onverwacht en hij reageert heftig als de politiemedewerker hem in zijn schaamstreek fouilleert. Deze heftige reactie van Pablo is voor de politie reden om nog een keer zijn schaamstreek te fouilleren. Zijn reactie kan namelijk een teken zijn, dat hij iets te verbergen heeft op die plek. En dat kan de veiligheid van Pablo, maar ook van anderen in het politiebureau in gevaar brengen. Pablo snapt niet waarom hij nog een keer wordt gefouilleerd en wordt hierdoor nog bozer. Het gedrag van Pablo is voor de politie reden om hem in de isoleercel te plaatsen om hem te laten afkoelen. Door meerdere politiemedewerkers wordt Pablo meegenomen naar de isoleercel. Daar moet hij op zijn buik gaan liggen en wordt hij door deze medewerkers uitgekled, totdat hij alleen zijn sokken en zijn onderbroek nog aan heeft. Hij blijft alleen achter. In een kleine cel, met zachte gele wanden, met alleen een klein raampje in de deur, waar hij door een camera in de gaten wordt gehouden. Na een half uur wordt hij door politiemedewerkers uit de isoleercel gehaald, mag hij zich aankleden en wordt hij naar een 'gewone' politiecel gebracht. Daar blijft hij de rest van de nacht. Nadat hij de volgende ochtend verhoord is, mag hij naar huis.

Pablo en zijn ouders hebben meerdere klachten over hoe de politie met Pablo is omgegaan bij zijn aanhouding. De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan naar twee klachten:

1. Pablo werd onverwacht en meer dan één keer gefouilleerd in zijn schaamstreek;
2. Pablo werd onterecht in de isoleercel geplaatst.

De conclusie van de Kinderombudsman is dat er geen oordeel kan worden gegeven over de eerste klacht. Het staat vast dat de politie Pablo meer dan één keer in zijn schaamstreek heeft gefouilleerd, maar niet of de fouillering onverwacht was. Het is niet zeker of de politie aan Pablo op een passende manier heeft uitgelegd dat hij gefouilleerd ging worden, hoe en waar hij dan gefouilleerd zou worden en waarom het vervolgens nodig was dat hij een tweede keer gefouilleerd werd. Weten en begrijpen wat er gaat gebeuren helpt bij het voorkomen van agressief gedrag. En dat is goed voor de veiligheid van zowel minderjarige arrestanten als van de politie.

Daarom heeft de Kinderombudsman de politie aanbevolen om het Landelijk Reglement Arrestantenzorg uit te breiden met de instructie dat aan de minderjarige arrestant op een passende wijze wordt uitgelegd hoe, waar en wanneer op het lichaam wordt gefouilleerd.

De tweede klacht acht de Kinderombudsman terecht. Het is de verantwoordelijkheid van de politie om ervoor te zorgen dat Pablo, andere arrestanten en de politiemedewerkers zelf veilig zijn en blijven. De Kinderombudsman snapt dat de politie moet optreden als Pablo zich agressief gedraagt. Alleen vindt de Kinderombudsman de manier waarop de politie is opgetreden, door Pablo in de isoleercel te plaatsen om 'af te koelen', in strijd met kinderrechten. Het verblijf in de isoleercel zelf, maar ook de manier waarop Pablo onder dwang meegenomen en uitgekleed werd, is een enorm heftige en ingrijpende ervaring. Dit geldt al voor volwassenen, en dus al helemaal als je minderjarig bent.

De Kinderombudsman vindt dat het negatieve effect dat het in een isoleercel geplaatst worden op Pablo heeft, zwaarder weegt dan de reden waarom hij in de isoleercel geplaatst werd. Met andere woorden: dat Pablo moest afkoelen van zijn agressieve gedrag vindt de Kinderombudsman niet genoeg reden om Pablo in de isoleercel te plaatsen.

In het onderzoek is het de Kinderombudsman opgevallen dat de politie zegt dat zij regelmatig minderjarige arrestanten in de isoleercel plaatsen. Dit doet de politie ook omdat er vaak geen andere oplossingen zijn.

De Kinderombudsman beveelt de politie aan om waar het mogelijk is, opsluiting van minderjarigen zoveel mogelijk te voorkomen. Dit kan de politie doen door bij iedere aanhouding en beslissing tot insluiting van een minderjarige, de belangen van de minderjarige af te wegen tegen de belangen van de politie en het Openbaar Ministerie. Als een minderjarige toch opgesloten moet worden, dan moet dit gebeuren in een kindvriendelijke cel voor een zo kort mogelijke tijd. Tenslotte beveelt de Kinderombudsman de politie aan om voor minderjarigen andere insluitmogelijkheden dan de isoleercel te bedenken. Dit biedt dan een oplossing voor minderjarigen voor wie een kindvriendelijke cel geen passende oplossing is.

1 WAT IS DE KLACHT EN HET KLACHTVERLOOP

1.1 Wat is de klacht

Pablo¹ van 17 jaar is aangehouden door de politie, Eenheid Rotterdam. Hij en zijn ouders hebben een aantal klachten over de aanhouding en werkwijze van de politie. De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan op basis van de volgende klachtformulering:

1. Pablo werd onverwacht en meer dan één keer gefouilleerd in zijn schaamstreek.
2. Pablo werd onterecht in de isoleercel geplaatst.

1.2 Klachtverloop

Pablo en zijn ouders hebben vier klachten ingediend bij de politie. De politiechef heeft bij brief van 5 maart 2018, conform het advies van de klachtencommissie, de klachten ongegrond verklaard.

Vervolgens hebben Pablo en zijn ouders in maart 2018 de klachten voorgelegd aan de Nationale ombudsman. Aangezien de klachten over de aanhouding van de minderjarige Pablo gaan, zijn de klachten met toestemming van Pablo en zijn ouders overgedragen aan de Kinderombudsman. Op 16 juli 2018 heeft een medewerkster van de Kinderombudsman gesproken met Pablo en zijn ouders. Daarna heeft de Kinderombudsman het onderzoek geopend.

---

¹ Dit is een gefingeerde naam in verband met de privacy van de minderjarige

2 WAT ZIJN DE BEVINDINGEN: FEITEN

2.1 Feiten

De Kinderombudsman heeft gesproken met Pablo en zijn ouders, schriftelijk vragen gesteld aan de politiechef van de eenheid Rotterdam en een gesprek gevoerd met betrokken medewerkers van de politie, waaronder de hulpofficier van justitie van deze politie eenheid. Ook heeft de Kinderombudsman de beschikking gehad over diverse schriftelijke stukken, zowel van kind en ouders, als van de politie. Op basis van alle informatie kunnen de volgende feiten worden vastgesteld.

Wat eraan voorafging

Op een zaterdagavond in april 2017 wilde een groep jongeren van verschillende etnische achtergronden uit, waaronder Pablo (toen 17 jaar). Ze werden bij een horecagelegenheid de entree geweigerd en bleven voor de deur staan. Daarop schakelden de portiers van de horecagelegenheid de politie in. De politie verzocht de jongeren weg te gaan. Pablo weigerde dit. Een politieagent probeerde Pablo richting een vriend te duwen, die wel vertrok. Vervolgens riep Pablo een belediging en werd hij aangehouden voor belediging. Het was toen ongeveer 01:30 uur. Pablo werd vervolgens met een politiebuis naar het bureau vervoerd. In de politiebuis riep Pablo een beledigende opmerking naar een medewerkster van de politie. Ook van deze belediging is proces-verbaal opgemaakt tegen hem. Tijdens de rit heeft hij met zijn vader gebeld om hem te vertellen over de aanhouding. Pablo werd telefonisch voorgeleid aan de hulpofficier van justitie (HOvJ) die het bevel gaf om Pablo op te houden voor onderzoek in verband met de twee beledigingen.

Fouilleren en plaatsen in isoleercel

Pablo is bij aankomst bij het bureau gefouilleerd door een mannelijke politiemedewerker. Bij de fouillering is Pablo door de agent in zijn schaamstreek gevoeld ter controle op de aanwezigheid van voorwerpen. Pablo reageerde bij dit deel van de fouillering door te gaan schreeuwen en op te springen. De medewerker heeft hem vervolgens nogmaals in zijn schaamstreek gefouilleerd. Hierbij is de situatie geëscaleerd. Er werd geen voorwerp aangetroffen. Over de toedracht van de escalatie en gedragingen van Pablo en de politiemedewerkers, verschillen de ervaringen en visies. Deze komen aan de orde in het volgende hoofdstuk. De arrestantenzorg heeft samen met twee politiemedewerkers besloten om Pablo wegens zijn gedrag in de isoleercel te plaatsen. Pablo is door de medewerkers van de arrestantenzorg en politiemedewerkers meegenomen naar de isoleercel. Daar is hij ontkleed tot op zijn onderbroek. Vervolgens is hij daar alleen achtergelaten. Het besluit om Pablo in de isoleercel te plaatsen is hierna, telefonisch ter toetsing voorgelegd aan de hulpofficier van justitie. Deze heeft Pablo niet zelf gezien en is akkoord gegaan met het besluit. Uit de schriftelijke stukken blijkt dat Pablo om 01:47 uur in de isoleercel is geplaatst. Pablo is rond 02:20 uur uit de isoleercel gehaald en overgeplaatst naar een reguliere cel.

Na afloop van de plaatsing in de isoleercel

Pablo heeft de rest van de nacht doorgebracht in de cel. Hij werd de volgende ochtend verhoord. Hij mocht rond 14:06 uur naar huis.

2.2 Bezichtiging isoleercel in cellencomplex Rotterdam Doelwater

Twee medewerksters van de Kinderombudsman hebben een bezoek gebracht aan het cellencomplex en de isoleercel waar Pablo in geplaatst is die bewuste nacht. Binnen het cellencomplex bevinden zich twee identieke isoleercellen naast elkaar. Deze isoleercellen bevinden zich in een gang met cellen waar (ook) volwassenen geplaatst worden. Er is geen aparte isoleercel voor minderjarigen, ook volwassenen worden in deze isoleercellen geplaatst.

De deur van de isoleercel bevat geen raampje of andere opening. Er is in de isoleercel geen bel of noodknop. De deuropening is smal, ongeveer 50 cm. De oppervlakte is ongeveer 2,4 bij 2 meter. De cel is ongeveer 3 meter hoog. De wanden, inclusief de binnenkant van de deur, zijn bekleed met een zacht materiaal en afgewerkt met gladde gele stof. In de hoek rechts naast de deur bevindt zich een zilverkleurig trechterend gat in de vloer, dat als wc gebruikt kan worden.

Op de vloer ligt zwarte gladde vloerbedekking. De cel is kaal: bevat geen bed, bank of stoel. In het plafond zit een camera achter een glazen plaat. Deze camera wordt permanent uitgelezen bij de controlepost.

3 WAT ZIJN DE BEVINDINGEN: VISIES

De Kinderombudsman heeft de minderjarige, zijn ouders en politie eenheid Rotterdam in de gelegenheid gesteld om hun visie te geven op de gebeurtenissen. Hieronder worden de visies kort beschreven.

3.1 Visie Pablo

Pablo heeft in juli 2018 zijn verhaal verteld aan een medewerkster van de Kinderombudsman. Hieronder volgt daarvan een samenvatting.

Pablo was die avond uit met vier à vijf vrienden. Ze werden geweigerd bij de uitgaansgelegenheid waar ze kaartjes voor hadden. Er werd verteld dat ze geen mannen meer toelieten, maar anderen (blanke jongens) mochten wel naar binnen. Daarna was de reden van de weigering omdat ze geen groepen meer toelieten. Pablo en zijn vrienden voelden zich gediscrimineerd. Er stond nog een andere groep getinte jongens in de buurt, maar die hoorde niet bij hen. Ze zijn toen iets verder gaan staan om te overleggen waar ze dan naartoe zouden gaan. Toen kwam de politie naar hen toe op verzoek van de portiers. De politie vroeg hen weg te gaan. Pablo en zijn vrienden vroegen waarom. De politiemedewerker wist dit niet precies, maar zei nogmaals dat ze moesten gaan. Pablo moest zijn veter strikken en liep dus niet meteen weg, zijn vrienden wel. Een politiemedewerker duwde Pablo richting een vriend. Pablo zei op dat moment tegen zijn vrienden iets in de trant van "wat een racisten". Volgens Pablo doelde hij hiermee op de portiers en het feit dat hij en zijn vrienden niet naar binnen mochten. De politie dacht dat dit over hen ging en hielden hem aan voor belediging. Ze werkten hem naar de grond. Met drie politiemedewerkers zijn ze toen bovenop hem gaan zitten. Later is er één van hem af gegaan. Hij vertelt dat hij zich niet heeft verzet, want wat zou hij kunnen doen tegen drie politiemedewerkers?

In het busje naar het politiebureau waren Pablo's handen geboueid, maar hij kon nog zijn telefoon uit zijn broekzak halen. Hij heeft toen gebeld met zijn vader op de speaker. Een vrouwelijke politiemedewerker voorin begon door zijn gesprek heen te schreeuwen en hij heeft toen terug geschreeuwd. Hij heeft uiteindelijk "blonde hoer" naar haar geroepen.

Op het bureau is Pablo naar een kamer gebracht waar ook anderen verdachten wachtten. Er is niet gevraagd naar zijn identiteitsbewijs of hoe oud hij was. In die kamer werd hij gefouilleerd. Daarover werd geen uitleg gegeven, de fouillering werd ook niet aangekondigd, het werd gewoon gedaan. Met vier of vijf politiemedewerkers stonden ze daarbij te kijken. Hij werd tijdens de fouillering drie keer in zijn kruis gegrepen, dat was heel vervelend. Hij heeft toen ook gevraagd waarom dat moest. Ze gingen hem daarna nog een keer fouilleren,

zonder te zeggen waarom. Opnieuw in zijn kruis. Daar heeft hij wat van gezegd. Hij was boos, geschrokken, overstuur en geïrriteerd.

Na de foullering moest hij zijn veters uit zijn schoenen halen. Hij vroeg waarom dat moest en toen werd hij bij de keel gegrepen door een agent. Vervolgens hebben ze hem naar de grond gewerkt. Door meerdere politiemedewerkers werd hij vastgepakt en meegenomen. Er werd hem niet verteld waar hij naar toe werd gebracht en wat hij kon verwachten. Hij werd naar de isoleercel gebracht en daar werd hem door het duwen van de mannelijke politiemedewerkers duidelijk dat hij op zijn buik moest gaan liggen. Door de aanwezige mannen werden zijn kleren uitgetrokken. Hij had alleen zijn ondergoed en sokken nog aan. Daarna werd hij alleen gelaten. Hij wist totaal niet wat er aan de hand was en hoe het verder zou gaan. Voor zijn gevoel is hij ongeveer een half uur in de isoleercel geweest. In die tijd heeft hij niemand gezien. Op een gegeven moment kwamen er twee of drie man binnen die hem meenamen en overbrachten naar een gewone politiecel. Hij zag dat daar zijn kleren lagen en er werd hem gezegd dat hij zich mocht aankleden. Nadat hij zich had aangekleed heeft hij een broodje gekregen.

Hij is die avond drie of vier keer naar de grond gewerkt omdat hij niet meteen deed zoals de politie dat wilde, omdat hij niet wist hoe zoiets ging en wat hij moest doen. Hij heeft soms wel meegewerkt, maar soms ook vragen gesteld. Hij vond zichzelf niet recalcitrant. Het had voor hem veel gescheeld als de politie hem steeds duidelijk uitleg had gegeven over wat zij zouden gaan doen en wat hij kon verwachten.

De volgende dag heeft hij gesproken met een rechercheur over wat er de avond ervoor op straat wat gebeurd. Die man was de eerste die Pablo een goede politiemedewerker vond. Deze man ging gewoon met hem in gesprek en luisterde naar zijn kant. Er is in het verhoor niet meer gesproken over zijn verblijf in de isoleercel.

3.2 Visie ouders

Pablo's ouders hebben in juli 2018 hun verhaal verteld aan een medewerkster van de Kinderombudsman. Hieronder volgt een samenvatting.

Ouders vertellen dat vader rond half twee 's nachts werd gebeld. Pablo zei iets van: 'Pap, ze nemen me mee.' Op de achtergrond hoorde hij dat iemand Pablo boos aansprak. Ouders dachten aan een ongeval en vader is gelijk naar het politiebureau gegaan om te kijken of zij iets hadden gehoord, of ze wisten waar hij was. Eerst wisten de politie ook niet waar Pablo was, maar vijf minuten later bleek dat hij daar op het politiebureau was.

Vader moest toen een tijdje wachten. Drie agenten hebben hem verteld dat Pablo was aangehouden voor belediging. Een agente vertelde dat Pablo volgens

haar zwaar onder de middelen en alcohol zat. Vader was verbaasd en overrompeld door die informatie. Op de weg naar huis bedacht hij allerlei vragen die hij nog graag had willen stellen. Ook hebben ze hem niet verteld hoe het verder ging, wat er met Pablo ging gebeuren en wanneer ze weer iets te horen zouden krijgen. Hij had meer informatie gewild over de procedure. Hij heeft zelf de volgende dag in de middag gebeld om te vragen wanneer zijn zoon naar huis zou komen.

Vader heeft ook de rechercheur nog gesproken die Pablo in de ochtend heeft verhoord. Die gaf aan dat hij niet heeft geroken dat Pablo veel alcohol had gedronken. Ook kon de rechercheur zich niet voorstellen dat Pablo drugs zou hebben gebruikt, zijn gedrag/gezicht/ogen lieten dit niet zien. Ouders zijn van mening dat Pablo behoorlijk hard is aangepakt voor het beledigen van een agent. Pablo was nog minderjarig en hij is zomaar in de isoleercel gezet zonder dat een arts hem gezien heeft.

3.3 Visie politie

De Kinderombudsman heeft de politie in de gelegenheid gesteld zijn visie te geven. Enerzijds is dit gebeurd tijdens een gesprek met medewerkers van de politie en anderzijds door de politiechef te vragen om een reactie op de klachtonderdelen en vragen van de Kinderombudsman.

Gesprek met de betrokken medewerkers

Twee medewerksters van de Kinderombudsman hebben een gesprek gehad met de betrokken medewerkers van de politie en de destijds betrokken Hulpofficier van Justitie. In het gesprek hebben de medewerkers aangegeven dat het best lastig is om precies te herinneren wat er bijvoorbeeld gezegd is, aangezien het om een aanhouding gaat van op dat moment twee jaar geleden. De citaten in hun visie moeten vanuit dat licht gezien worden.

De fouillering

De medewerkers weten niet meer zeker in hoeverre Pablo geïnformeerd is over het fouilleren. Toen de politie met de auto aankwam in de kelder van het bureau en Pablo daar uit moest stappen, heeft een medewerker tegen hem gezegd: "Rustig nu, we gaan naar boven toe, daar gaan we je fouilleren". Toen zei Pablo: "Je moet je bek houden". Dan is het ook wel klaar, geeft de medewerker aan.

Ze zijn vervolgens vanuit de kelder naar boven gegaan, naar de verdieping met de cellen. De medewerkers herinneren zich nog de woeste blik in de ogen van Pablo, zijn gebalde vuisten, het gespannen lichaam toen Pablo in het politiebureau was. Hij rook naar drank, zijn ogen stonden vreemd. Ze hebben nog gevraagd of hij drugs gebruikt had. Hij zei van niet. Vervolgens werd Pablo gefouilleerd. Daarvoor werden hem de handboeien afgedaan. Hij moest met zijn handen tegen de muur gaan staan.

Fouilleren gebeurt voor jong en oud op dezelfde manier. Het moet in verband met de veiligheid, zowel van de aangehouden persoon zelf als van de medewerkers van de politie als van andere arrestanten. "Je wil niet dat iemand een aansteker bij zich heeft en zijn cel in de brand zet." Arrestanten moeten eerst hun zakken legen en zij worden daarna gefouilleerd. Fouilleren gebeurt altijd van rechts boven langs het lichaam naar rechts beneden en daarna van links boven naar links beneden. Ook bij de schaamstreek wordt er gefouilleerd. Normaal gesproken wordt aan de arrestant uitleg gegeven over de foullering. De politiemedewerkers gaan er dus vanuit dat het nu ook is gebeurd, maar dat weten ze niet zeker meer door tijdsverloop en ze kunnen zich ook voorstellen dat een deel niet is uitgelegd door de houding van Pablo zelf en/of dat Pablo de uitleg niet gehoord heeft door de staat waarin hij verkeerde.

Toen Pablo bij zijn schaamstreek werd gefouilleerd ging hij 'uit zijn pannetje'. Hij gaf een fysieke reactie: hij wilde wegspringen. Een medewerker heeft nog gevraagd aan hem: "Heb je daar iets?" Als iemand zo reageert, dan maakt dat achterdochtig; hij kan daar wel iets verstopt hebben. Dus is hij nog een tweede keer daar gefouilleerd. Hij ging vervolgens helemaal uit zijn dak, met schreeuwen en schelden en gebalde vuisten.

Op de vraag of er een alternatief was om Pablo (nog) niet te fouilleren op het moment dat hij nog zo van streek en boos is, geven de medewerkers aan dat dat er niet is. Of de arrestant moet langer in de boeien blijven, maar dat is ook niet fijn want die doen zeer. Of de arrestant moet zonder foullering een cel in en dat wil je niet uit oogpunt van de veiligheid van iedereen want dan kan hij iets bij zich hebben wat gevaarlijk is voor hemzelf of anderen. Je moet dus fouilleren om vast te stellen dat een arrestant niets bij zich heeft.

De plaatsing in de isoleercel

Normaal gesproken gaat een arrestant na de foullering naar een cel of naar de voorlopig arrestanten verblijf, een zogenoemde 'vav'. In een vav is geen bed, alleen een bank om op te zitten. Nu ging Pablo door zijn gedrag naar de isoleercel. In dit geval hebben politie en de arrestantenzorg dat samen besloten omdat het al uit de hand liep bij de foullering. Als een arrestant pas later vervelend wordt, als hij al in een cel of vav zit, dan beslist de arrestantenzorg hierover. Als besloten wordt tot de isoleercel wordt de HOvJ *achteraf* ingelicht en die toetst dan het besluit. Dit gebeurt achteraf omdat je niet al vechtend kunt wachten op een toets.

De HOvJ herinnert zich nog maar weinig van de zaak. Het is lang geleden en hij doet er zoveel per jaar. Hij weet niet of hij wist dat het om een minderjarige ging. Het had geen verschil gemaakt voor de toets. De belangen van een minderjarige zijn helder maar ook zijn veiligheid is belangrijk en in de isoleercel is alles zacht, dit in tegenstelling tot normale cellen en de vav. Dus in een isoleercel kan hij zichzelf niets aandoen.

Als HOvJ kan je bepalen of het wel of niet goed was dat een arrestant in de isoleercel geplaatst is. Hij vertrouwt wel op de inschatting van de medewerkers op de vloer. Als iemand lang in de isoleercel zit, gaat hij meestal zelf even kijken hoe het gaat, maar in het geval van Pablo duurde het maar een half uurtje en toen was hij er al uit. De HOvJ heeft toegelicht welke aspecten hij meeweegt bij een besluit tot plaatsing in de isoleercel:

- Veiligheid, van arrestant zelf, van collega's en van mede arrestanten;
- De camera in de isoleercel waardoor observatie van iemand mogelijk is, zeker als hij drugs op heeft of veel drank. Bij gewone vav of cel kan dat niet;
- Minderjarigheid; "Dit popt op in het systeem dus dat is altijd bekend en zet je altijd even aan het denken";
- Wie de arrestant is; persoon zelf;
- Waar de arrestant van verdacht wordt;
- Welk gedrag de arrestant heeft vertoond op het bureau zelf;
- Middelengebruik. Of dat in dit geval is meegewogen, weet hij niet meer.

De politiemedewerkers geven aan dat altijd aan een arrestant wordt uitgelegd wat er gaat gebeuren als die de isoleercel in gaat. De medewerkers weten niet of deze informatie bij Pablo wel aankwam. Het is hem wel verteld, maar hij wilde niet luisteren en was erg opgefokt.

Als je de isoleercel in gaat, word je ontkleed. Dat gebeurt in de isoleercel. Pablo is door een politiemedewerker en de medewerkers van de arrestantenzorg naar de isoleercel gebracht, daar op de grond gelegd en ontkleed tot op zijn onderbroek. Per stap wordt aan de arrestant uitgelegd wat er gebeurt: op de grond, armen omhoog, shirt uit, broek uit. Het is een spannende procedure omdat je niet weet hoe iemand reageert en je met z'n allen in een kleine ruimte bent. Het is ook een grote stap om iemand in de isoleercel te zetten. Dat doe je niet zomaar.

Op de vraag of er een alternatief was voor het plaatsen in de isoleer, bijvoorbeeld buiten bedaren, naar huis sturen en de volgende dag laten melden, zeggen de medewerkers dat die alternatieven er niet zijn. Je kunt een arrestant niet zomaar naar huis sturen na aanhouding: hij heeft recht op een bekostigde advocaat en als je hem naar huis stuurt om zich de volgende dag te melden, dan verliest de arrestant dat recht. Bovendien is het maar de vraag of hij zich meldt. En als hij zich meldt, dan is het maar de vraag of er plek is om hem te horen. Nu zit hij gewoon vast en zodra het ochtend is, komt de advocaat en wordt hij gehoord en de zaak behandeld. Het logistiek proces is ingericht op het insluiten en de volgende dag horen. Dus juridische, bedrijfsmatige en praktische aspecten staan in de weg aan het naar huis sturen en de volgende dag melden.

De medewerkers geven aan dat het in deze zaak ging om vervelend en recalcitrant gedrag in de nacht en het strafbare feit van belediging. Gelet hierop was het volgens de medewerkers een verstandige keuze om hem niet met zijn vader mee naar huis te laten gaan. Op het moment dat Pablo de isoleercel in ging, wisten de medewerkers ook nog niet dat vader al beneden stond te wachten bij de balie van het bureau. Toen Pablo in de isoleercel zat, werd hij overgedragen aan de arrestantenzorg en hebben de politiemedewerkers Pablo niet meer gezien. De arrestantenzorg zorgde voor hem tot de volgende ochtend. Om 9.00 uur kwam hij weer terug bij de politie voor verhoor.

Op de vraag of is overwogen om de vader erbij te halen om zijn zoon te kalmeren, geven de medewerkers aan dat toen niet bekend was dat vader al beneden stond. En een ouder erbij halen is ook een risico, want je weet nooit hoe die ouder reageert. En dan sta je misschien opeens tegenover twee man die je in toom moet houden. Dat een kind de isoleercel in gaat, wordt niet aan ouders gemeld. En in dit geval ook niet aan de advocaat want die was op dat moment nog niet bekend. Die wordt pas de volgende dag bekend als de piketadvocaat een melding krijgt van de arrestatie.

Terugkijkend geven de medewerkers aan dat ze hun werk hebben gedaan en dat ze het in een volgende situatie precies hetzelfde zouden doen. Ze maken dit soort situaties heel veel mee, ook het plaatsen in de isoleer, ook bij minderjarigen. Het gebeurt bij minderjarigen wel minder vaak dan bij volwassenen.

Reactie van de politiechef

De politiechef acht beide klachten ongegrond.

Op de klacht dat Pablo onverwacht en meer dan één keer gefouilleerd werd in zijn schaamstreek laat de politiechef weten dat hij achter het advies van de klachtencommissie en het oordeel van de toenmalige politiechef staat, om de klacht ongegrond te verklaren. Pablo is conform de sluitingsprocedure gefouilleerd. Het fouilleren van de schaamstreek is daar onderdeel van. Gezien de reactie van Pablo ontstond de noodzaak om hem tweemaal bij de schaamstreek te fouilleren, om op die manier goed te controleren of er zich op die plek mogelijk verboden voorwerpen bevonden. Hoewel voor te stellen is dat fouilleren in de schaamstreek als onprettig is ervaren en zelfs werd beleefd als onzedelijk betasten, is niet gebleken dat hiervan sprake is geweest.

Ook over de klacht dat Pablo onterecht in de isoleercel is geplaatst, laat de politiechef weten dat hij achter het advies van de klachtencommissie en oordeel van de toenmalige politiechef staat, om deze klacht ongegrond te verklaren. De klachtencommissie heeft ter zitting kennis genomen van de verklaringen van de betrokken politiefunctionarissen, waarin het agressieve gedrag van Pablo werd geschetst. Gezien de uitleg van de hulpofficier van justitie ter zitting dat Pablo voor een 'cooling-down' periode in de isoleercel werd geplaatst, met het oog op de veiligheid van zowel de

politiefunctionarissen als hemzelf, is de commissie van oordeel dat op goede gronden is besloten Pablo voor een korte duur (30 minuten volgens het logboek van de afdeling arrestantentaken) in de veilige(re) omgeving te plaatsen van een isoleercel.

Op de vraag in hoeverre de politiechef de plaatsing van Pablo een uiterste (nood)maatregel acht, antwoordt de politiechef dat de plaatsing inderdaad een uiterste maatregel was. De aanhouding van Pablo voor belediging was overeenkomstig de wet. De maatregel – de plaatsing in een isoleercel – was zowel nodig om Pablo te beschermen tegen zichzelf als ter bescherming van de politiefunctionarissen. Een andere optie was niet voorhanden. Om die reden is de politiechef van mening dat er geen andere mogelijkheid was dan het plaatsen van Pablo in een isoleercel voor een 'cooling-down' periode van 30 minuten. Hij benadrukt nogmaals dat Pablo voor de duur van 30 minuten in de isoleercel geplaatst is. Gedurende dit half uur is hij geobserveerd door middel van cameratoezicht. Hij heeft niet langer dan noodzakelijk in de isoleercel gezeten. Wanneer Pablo vanaf het begin had besloten om mee te werken aan zijn aanhouding/fouillering, dan was het wellicht niet nodig geweest om hem in de isoleercel te plaatsen, aldus de politiechef.

Op de vraag wat er naar de mening van de politiechef nodig is om te voorkomen dat kinderen in een isoleercel terecht komen, laat de politiechef weten dat een alternatief niet voorhanden is. De isoleercel is een uiterste maatregel, die soms helaas ook nodig is bij minderjarige arrestanten.

4 HET KINDERRECHTELIJK KADER

De klachten worden beoordeeld naar destijds geldende (internationale) wet- en regelgeving, richtlijnen en protocollen.

4.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Op grond van het Kinderrechtenverdrag (IVRK) horen de belangen van een kind een eerste overweging te zijn. Dit volgt uit artikel 3 van het verdrag. De belangen van het kind worden bepaald en daarna afgewogen tegen andere belangen. De belangen van het kind gaan niet altijd voor, maar hebben wel een zwaarwegend karakter en kunnen dus niet zomaar terzijde worden geschoven.

Om te kunnen bepalen wat in het belang is van het kind, wordt gekeken op welke manier het kind zich het beste kan ontwikkelen (artikel 6 IVRK) en wordt rekening gehouden met de mening van het kind (artikel 12 IVRK), met zijn identiteit met unieke kenmerken en eigenschappen (artikel 7 en 8 IVRK), met de behoefte aan zorg, bescherming en veiligheid (artikel 3, 5, 18 en 19 IVRK) en met de kwetsbare positie waarin het kind zich begeeft². Om de belangen van een kind te kunnen bepalen zijn voor deze zaak voorts een aantal artikelen uit het IVRK relevant dat specifiek ziet op minderjarigen binnen het strafrecht alsmede een aantal internationale richtlijnen op dat vlak. Het gaat in de eerste plaats om artikel 37 en 40 uit het IVRK en General Comment nummer 10³. In dit General Comment geeft het Comité voor de rechten van het kind een nadere toelichting op de artikelen 37 en 40 en op andere rechten van kinderen binnen het justitiële systeem. In september 2019 is General Comment no 10 vervangen door General Comment no 24⁴. Dit General Comment neemt de relevante ontwikkelingen op het gebied van jurisprudentie, de ontwikkeling van kinderen en internationale bepalingen sinds 2007 mee. Dit General comment stelt eisen waaraan opsluiting van minderjarigen moet voldoen. Opsluiting moet nog steeds voor de kortst mogelijke duur zijn en mag ook alleen gebruikt worden als uiterste noodmaatregel voor de bescherming van een minderjarige tegen zichzelf of anderen. Als er onder die voorwaarden wordt overgegaan tot het opsluiten van een minderjarige, dan moet een daarvoor opgeleide medewerker bij de jongere aanwezig zijn of moet de jongere in zijn directe toezicht zijn. De reden en duur van de opsluiting moet gedocumenteerd worden.

---

² Deze elementen volgen uit General Comment 14, opgesteld door het Comité voor de rechten van het kind. Alleen de elementen die relevant zijn voor deze casus worden hier benoemd. De elementen zijn te herleiden tot een aantal artikelen van het Verdrag van de Rechten van het Kind, in het bijzonder artikel 3 lid 2, artikel 5, artikel 6, artikel 7, artikel 8, artikel 9, artikel 12, artikel 18 en artikel 19. Een uitgebreidere beschrijving is opgenomen in de bijlage. Ook de integrale tekst van de relevante bepalingen is opgenomen in de bijlage.

³ General Comment no 10 (2007), Children's rights in the child justice system, CRC/C/GC/10, 25 April 2007

⁴ General Comment no 24 (2019), Children's rights in the child justice system, CRC/C/GC/24, 18 September 2019

Bij de beoordeling van deze klacht uit 2017 wordt uitgegaan van de destijds geldende bepalingen en dus van General Comment no 10. Waar relevant voor deze klacht, is wel aandacht bij de aanpassingen die in General Comment no 24 zijn gedaan. Zodoende zal, met het oog op de toekomst en het leren van deze zaak door de politie voor toekomstige zaken, de beoordeling van de klacht het beste aansluiten op de huidige praktijk.

Naast het IVRK en bijbehorende General Comments zijn van belang de zogenaamde United Nations Beijingrules⁵, de United Nations Havana-rules⁶ en de Guidelines on child-friendly justice van de ministers van de Raad van Europa⁷.

Uit de artikelen 37 en 40 uit het IVRK in samenhang met de andere bronnen blijkt dat bij minderjarigen in het strafrecht de volgende uitgangspunten gelden:

- Een kind is onschuldig tot hij/zij is veroordeeld;
- In het verlengde daarvan mag voorarrest niet gebruikt worden als een vorm van straf;
- Iedereen binnen het justitiële systeem, ook de politie, moet bij zijn handelen rekening houden met het welzijn van minderjarigen, hun kwetsbaarheid en de specifieke behoeften van personen van die leeftijd. De toepassing van geweld moet worden voorkomen. Een kindvriendelijke houding moet er ook zijn in risicovolle situaties zoals aanhoudingen;
- Vrijheidsbeneming moet gelden als een uiterste maatregel, als er geen andere geschikte alternatieven zijn die recht doen aan de minderjarige verdachte en het strafbare feit dat gepleegd is, en mag in dat geval slechts voor de kortst mogelijke duur worden toegepast. Er moet een effectief pakket van alternatieven beschikbaar zijn om vrijheidsbeneming zo veel mogelijk te voorkomen;
- Als een minderjarige zijn/haar vrijheid wordt ontnomen, dan gebeurt dat in een kindvriendelijke omgeving en gescheiden van volwassenen, dat wil zeggen in een andere instelling dan waar volwassenen verblijven of ten minste op een andere afdeling. Eenzame opsluiting mag niet;
- Als een kind wordt aangehouden, worden ouders – behalve in uitzonderlijke omstandigheden – daarvan onmiddellijk of ten minste zo spoedig mogelijk op de hoogte gebracht met details over de reden van aanhouding;
- Kinderen hebben recht op een eigen jeugdstrafrecht, pedagogisch van karakter en met procedures afgestemd op hun behoeftes;
- Stigmatisering moet worden voorkomen en resocialisatie moet worden gestimuleerd.

---

⁵ De officiële aanduiding is: United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice, General Assembly resolution 40/33, 29 November 1985.

⁶ De officiële aanduiding is: United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty, General Assembly resolution 45/113, 14 December 1990.

⁷ De volledige aanduiding is: Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice, 17 November 2010, + explanatory memorandum d.d. 31 May 2011. De relevante artikelen zijn opgenomen in de bijlage.

Alle bovengenoemde elementen horen door de politie te worden meegenomen om te bepalen wat in het belang is van de minderjarige op het moment dat die in aanraking komt met de politie. Als op basis hiervan duidelijk is wat in het belang van deze minderjarige verdachte is, kan dat worden afgewogen tegen andere belangen, zoals het belang van de politie bij een goede opsporing, de belangen van eventuele slachtoffers, de belangen van de maatschappij bij een veilige samenleving. Deze afweging leidt tot een beslissing over bijvoorbeeld het al dan niet insluiten voor de nacht en het plaatsen in een isoleercel.

4.2 Nederlandse wet- en regelgeving

Ophouden voor onderzoek na aanhouding

In het Wetboek van Strafvordering is het ophouden voor onderzoek na aanhouding vastgelegd. Als wordt besloten tot ophouden voor onderzoek, heeft de politie zes tot negen uur de tijd voor het onderzoek. De tijd tussen 00.00 uur en 9.00 uur telt niet mee. Tijdens het ophouden voor onderzoek moet de minderjarige verdachte op het politiebureau blijven, ook als het nacht is of wordt. Als dat niet kan op het politiebureau, moet de minderjarige naar een cellen- of arrestantencomplex. In de wet of in beleid is niet geregeld dat de minderjarige tijdens het ophouden voor onderzoek naar huis kan. De Kinderombudsman heeft eerder⁸ geadviseerd om te (laten) onderzoeken of dit anders kan.

Niet ophouden voor onderzoek na aanhouding

In plaats van ophouden voor onderzoek kan de hulpofficier van justitie na de aanhouding ook bevelen dat de verdachte in vrijheid wordt gesteld. De verdachte kan dan naar huis en moet zich bijvoorbeeld de volgende dag melden op het politiebureau voor verhoor. In de periode dat Pablo werd aangehouden, had de verdachte dan geen recht meer op een gratis advocaat voor consultatie. Dit gold voor zowel volwassenen als minderjarigen. Tegenwoordig is dit aangepast. Als Pablo nu was aangehouden, had hij naar huis gestuurd kunnen worden en de volgende dag toch gebruik kunnen maken van een gratis raadsman voor consultatiebijstand⁹.

Overige wet- en regelgeving rond insluiten van minderjarigen

Als een minderjarige eenmaal is aangehouden, volgt uit het Wetboek van Strafvordering, de Politiewet 2012, de Ambtsinstructie voor de Politie, de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren en uit het Landelijk regelement Arrestantenzorg¹⁰ nog het volgende¹¹:

- Minderjarigen worden zoveel als mogelijk ingesloten in kindvriendelijke cellen, tenzij het cellencomplex niet beschikt over kindvriendelijke cellen.
- Tijdens iedere dienst wordt een arrestantenverzorger of een operationeel coördinator aangewezen die speciale aandacht en verantwoordelijkheid heeft

⁸ [Rapport Stop!](#) KOM001/2019, aanbeveling 7

⁹ Wetboek van Strafvordering, artikel 489 (inwerkingtreding huidige tekst 1 maart 2017)

¹⁰ Versie: 14 juni 2016, vastgesteld op 9 augustus 2016

¹¹ De integrale tekst van de relevante bepalingen uit deze wet- en regelgeving is opgenomen in de bijlage (5.1, 5.4, 5.6)

voor minderjarige arrestanten. Deze persoon ziet er op toe dat in de bejegening rekening wordt gehouden met de verschillende (leeftijds)categorieën minderjarigen.

- Er wordt actief een arts geïnformeerd als een minderjarige met gedragscomplicaties de nacht in een politiecellencomplex moet doorbrengen.

Fouilleren

De wet- en regelgeving rond foullering bij insluiting is hetzelfde voor minderjarigen als volwassenen. Iedere arrestant wordt voorafgaand aan insluiting in een cel onderworpen aan een insluitingsfoullering. De definitie van de insluitingsfoullering luidt als volgt: 'De ambtenaar onderzoekt de ingeslotene direct voorafgaand aan de insluiting, door het aftasten en doorzoeken van diens kleding op de aanwezigheid van voorwerpen die tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van de betrokkene of anderen kunnen vormen'.¹² De insluitingsfoullering wordt zoveel mogelijk uitgevoerd door een ambtenaar van hetzelfde geslacht als degene die aan het onderzoek wordt onderworpen. In de wet- en regelgeving rond foullering is niets opgenomen over aankondiging of uitleg van de foullering aan de arrestant, ook niet in het Landelijk Reglement arrestantenzorg.

Plaatsing in isoleercel

Er is geen nationale wet- en regelgeving voor plaatsing van minderjarigen in een isoleercel. Er zijn binnen de wetgeving¹³ twee gronden om iemand in een isoleercel te mogen plaatsen. De eerste grond is als er een zodanige dreiging van gevaar voor het leven of de veiligheid van de betrokkene is, dat permanente camera-observatie nodig is om dit gevaar af te wenden. De tweede grond is als het belang van het onderzoek het vraagt. Er moet dan sprake zijn van verdenking van een 'zwaarder' strafbaar feit waarvoor inverzekeringstelling mogelijk is. In beide gevallen moet de hulpofficier van justitie toestemming geven voor de plaatsing in de isoleercel en beëindiging ervan. Na de beslissing tot plaatsing in de isoleercel moet de betrokkene medegedeeld worden dat hij/zij onder permanente camerabewaking staat. Het verblijf in een isoleercel dient niet langer dan noodzakelijk te zijn¹⁴.

---

¹² Landelijk Reglement Arrestantenzorg, versie 14 juni 2016, vastgesteld op 9 augustus 2016

¹³ Wetboek van strafvordering, artikel 61 en Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren, Artikel 31

¹⁴ Landelijk Reglement Arrestantenzorg, versie 14 juni 2016, vastgesteld op 9 augustus 2016

5 BEOORDELING

In dit hoofdstuk zullen de twee klachten van Pablo en ouders beoordeeld worden aan de hand van het kinderrechtelijk kader zoals dat in het vorige hoofdstuk beschreven is. Eerst brengen we in kaart wat het belang van Pablo was op het moment dat hij was aangehouden en was overgebracht naar het politiebureau. De belangen van Pablo worden vervolgens bij beide klachtonderdelen afgewogen tegen andere belangen. Andere belangen dan die van Pablo kunnen er toe leiden dat een beslissing wordt genomen die anders is dan het beste besluit voor Pablo. Die andere belangen moeten dan wel expliciet worden afgewogen en zwaarwegend genoeg zijn.

De belangen van Pablo

Pablo was ten tijde van de aanhouding 17 jaar oud en dus minderjarig. Als minderjarige mocht hij bij het contact met de politie er vanuit gaan dat zij hem op een kindvriendelijke manier zouden behandelen. Dit betekent onder andere dat hij duidelijke uitleg en informatie krijgt over wat hij kan verwachten, dat insluiting waar mogelijk wordt voorkomen en indien toegepast, voor de kortst mogelijke duur op een zo kindvriendelijk mogelijke manier. Dit alles zodat de aanhouding zo min mogelijk een schadelijke impact heeft, zowel op zijn fysieke als zijn mentale welzijn, en waarbij oog is voor zijn veiligheid. De belangen van Pablo kunnen als volgt worden samengevat:

- Hij krijgt vanaf de aanhouding in begrijpelijke taal informatie en uitleg over het handelen van de politie, zijn rechten en plichten en wat hij kan verwachten;
- Hij wordt niet opgesloten als dat niet noodzakelijk is;
- Als Pablo wordt opgesloten, dan gebeurt dit zo kort mogelijk, in een kindvriendelijke omgeving en gescheiden van volwassenen;
- Bij alles geldt dat de politie oog houdt voor zijn welzijn en veiligheid

Met het oog op deze belangen, en in navolging van eerdere onderzoeken van de Kinderombudsman, is het de vraag of Pablo überhaupt meegenomen had moeten worden naar het bureau om daar opgesloten te worden voor verhoor de volgende dag. Had de politie niet ter plekke zijn naam en gegevens kunnen noteren met de mededeling dat hij zich de volgende dag moest melden op het bureau voor verhoor?

Dit is geen onderwerp geweest van het onderzoek van de Kinderombudsman. Uitgaande van de situatie dát de politie Pablo mee nam naar het politiebureau, zullen de klachtonderdelen worden behandeld.

5.1 Klacht 1

Klachtformulering

Pablo werd onverwacht en meer dan één keer gefouilleerd in zijn schaamstreek.

Oordeel

Deze klacht gaat in de kern over de vraag in hoeverre Pablo vooraf voldoende informatie en uitleg heeft gekregen over dat hij gefouilleerd zou worden, wat de fouillering zou inhouden en waarom dat meerdere keren gebeurde. De Kinderombudsman onthoudt

zich van een oordeel over deze klacht omdat op basis van het onderzoek niet met zekerheid vast te stellen is welke informatie de politie aan Pablo heeft gegeven over het fouilleren.

Beoordeling

Het is in het belang van de politie, arrestant en mede-arrestanten dat een arrestant op een veilige manier wordt ingesloten op het moment dat de HOvJ daartoe besluit. Het fouilleren is hier onderdeel van; het zorgt ervoor dat de arrestant geen voorwerpen bij zich draagt waarmee hij zichzelf, anderen of politiemedewerkers in gevaar kan brengen. Deze procedure is dagelijkse routine voor de politie en voor elke arrestant hetzelfde, ongeacht de leeftijd. Het belang van de politie bij veiligheid van arrestanten en politiemedewerkers bij insluiting moet worden afgewogen tegen de belangen van de minderjarige bij veiligheid en om op een kindvriendelijke manier behandeld te worden en om in begrijpelijke taal uitleg en informatie te krijgen over wat hij kan verwachten van de politie.

In lijn met het Kinderrechtenverdrag moet bij alle beslissingen, dus ook de beslissing om Pablo te fouilleren, de belangen van de betrokken minderjarige expliciet worden bepaald en afgewogen tegen de belangen van de politie. Dat dit een standaard procedure is, doet daar niets aan af. Nog altijd zal gekeken moeten worden of de foullering op dat moment nodig is en op welke manier de foullering moet plaatsvinden. In dit geval moest Pablo de cel is. De Kinderombudsman kan begrijpen dat het omwille van ieders veiligheid, ook die van Pablo, van belang dat hij gefouilleerd werd. De vraag is hoe die foullering vervolgens is verlopen.

Op basis van de bevindingen in het onderzoek stelt de Kinderombudsman vast dat de politie Pablo heeft gefouilleerd en dat Pablo meer dan één keer in zijn schaamstreek is gefouilleerd. Ook kan worden vastgesteld dat Pablo heftig reageerde op de foullering in zijn schaamstreek. Volgens Pablo omdat hij daarvan schrok. Volgens de politie duidde het gedrag op de mogelijke aanwezigheid van verborgen voorwerpen. Om welke reden Pablo dan ook reageerde, het is voor de Kinderombudsman voorstelbaar dat de reactie van Pablo op de eerste foullering in de schaamstreek vragen opriep en dat hij om die reden nogmaals in zijn schaamstreek werd gefouilleerd. Goed fouilleren is belangrijk omwille van ieders veiligheid.

Het probleem en ook de kern van de klacht zit in het *onverwachte* van de foullering. De foullering wordt normaal gesproken door de politie aangekondigd. Op basis van de bevindingen van het onderzoek is echter niet meer met zekerheid vast te stellen of en zo ja welke informatie en uitleg aan Pablo is gegeven over het proces van fouilleren. Volgens de politie is die informatie gegeven toen ze aankwamen bij het politiebureau. Pablo stelt geen informatie te hebben gekregen. De ware toedracht is door ons niet meer vast te stellen. Het kan zijn dat Pablo zich bij aankomst op het bureau zó boos en gefrustreerd voelde dat hij informatie over het fouilleren die hem werd gegeven niet, of onvoldoende bij hem is binnengekomen. Het kan ook zijn dat de politiemedewerkers hem niet of onvoldoende informatie over het fouilleren hebben gegeven. De verklaringen van de politie en Pablo hierover verschillen op dit punt. Omdat over de foullering alleen schriftelijk hoeft vastgelegd te worden dát er gefouilleerd is en niet

wanneer en welke informatie hierbij verstrekt is, zijn er geen schriftelijke stukken ter ondersteuning van de ene of andere verklaring.

Gezien het belang van minderjarigen bij een kindvriendelijke benadering, uitleg en informatie, is de Kinderombudsman van mening dat de politie in het geval van minderjarige arrestanten zich tot het uiterste moeten inspannen om er zeker van te zijn dat de minderjarige goed wordt geïnformeerd over wat er gaat gebeuren en de informatie ook hoort en begrijpt. Juist ook als de minderjarige boos, opstandig of agressief gedrag laat zien. Duidelijke en begrijpelijke informatie en uitleg over, dragen bij aan voorspelbaarheid (weten wat er gaat gebeuren) en kunnen daarmee bijdragen aan het voorkomen of verminderen van agressief gedrag. Dit vergroot de veiligheid van zowel de minderjarige als de politiemedewerkers en is daarmee in belang van zowel de minderjarige als de politie.

De Kinderombudsman onthoudt zich van een oordeel over deze klacht omdat niet met zekerheid vastgesteld kan worden of Pablo op een passende wijze is geïnformeerd over de fouillering die zou gaan volgen.

De Kinderombudsman ziet in het ontbreken van duidelijke richtlijnen over fouillering bij minderjarigen wel aanleiding om een aanbeveling te doen. Om er in de toekomst voor te zorgen dat minderjarige arrestanten op een passende wijze geïnformeerd worden over hun fouillering, beveelt de Kinderombudsman aan om het Landelijke Reglement Arrestantenzorg uit te breiden met de instructie dat aan de minderjarige arrestant op een voor hem/haar passende wijze wordt uitgelegd hoe, waar en wanneer op het lichaam wordt gefouilleerd¹⁵.

5.2 Klacht 2

Klachtformulering

Pablo werd onterecht in de isoleercel geplaatst.

Oordeel

De Kinderombudsman acht deze klacht gegrond. Opsluiten – voor zover al aan de orde – moet gebeuren op een voor minderjarigen geschikte plaats. De isoleercel is geen geschikte plek voor minderjarigen.

Beoordeling

Voor zover Pablo überhaupt opgehouden had moeten worden voor onderzoek¹⁶, is in dit onderzoek onderzocht of Pablo onterecht in de isoleercel is geplaatst na zijn aanhouding. In lijn met het Kinderrechtenverdrag moet bij alle beslissingen, dus ook de beslissing om Pablo in de isoleercel te plaatsen, de belangen van de betrokken minderjarige expliciet worden bepaald en afgewogen tegen de belangen van de politie.

¹⁵ Zie ook de aanbeveling in het rapport [Behoorlijk Fouilleren](#) van de Nationale ombudsman, een onderzoek naar de behandeling van klachten over veiligheidsfouilleringen op Schiphol, rapportnummer 2019/059 16 december 2019

¹⁶ Zie eerdere rapporten van de Kinderombudsman: [Stop! KOM 001/2019](#), [Hoeveel nachtjes nog? KOM 004/2019](#)

Zoals bij de beoordeling van de eerste klacht omschreven, is ook hier het belang van de politie om een arrestant, als de HOVJ daartoe besluit, op een veilige manier op een veilige plek in te sluiten. In hoofdstuk 4 is aangegeven welke elementen bij de vaststelling van het belang van Pablo bij deze weging moeten worden meegenomen. Hierbij is zwaarwegend dat opsluiting van een minderjarige een uiterste maatregel moet zijn. En dat als een minderjarige zijn/haar vrijheid wordt ontnomen, dit gebeurt in een kindvriendelijke omgeving en gescheiden van volwassenen, waarbij de minderjarige contact met anderen kan hebben.

Pablo zelf geeft aan dat hij vanwege de voor hem onverwachte fouillering in zijn schaamstreek zich boos, geschrokken, overstuur en geïrriteerd voelde. Ook uit de informatie van de politie blijkt dat Pablo geïrriteerd was. Volgens de politie was er zelfs sprake van agressief gedrag van Pablo, waarbij hij 'helemaal uit zijn dak' ging met schreeuwen, wegspringen, schelden en gebalde vuisten. Dit was voor de politie aanleiding tot het besluit om hem in de isoleercel te plaatsen. De HOVJ heeft aangegeven welke elementen hij meewoog bij zijn toetsing van het besluit om Pablo in de isoleercel te plaatsen. Zowel de HOVJ als de politiechef gaven aan dat zij vanwege de veiligheid van Pablo, politiemedewerkers en andere arrestanten de plaatsing van Pablo in een isoleercel voor een half uur als 'cooling down' periode een uiterste, maar noodzakelijke maatregel achtten. Hij moest daar tot bedaren komen. Toen hij eenmaal weer rustig was, is hij naar een reguliere cel overgebracht.

De Kinderombudsman ziet dat de politie een weging van de belangen heeft gemaakt, en de meest snelle en praktische oplossing om de fysieke veiligheid van Pablo en de politiemedewerkers te waarborgen, daarbij zwaarder heeft laten wegen dan de andere belangen van Pablo. De Kinderombudsman volgt de politie in de beslissing om de veiligheid van Pablo, politiemedewerkers en andere arrestanten te willen waarborgen. Echter, de manier waarop deze veiligheid gewaarborgd wordt, namelijk door Pablo in een isoleercel te laten afkoelen, acht zij in strijd met het IVRK.

De isoleercel voldoet namelijk op geen enkele manier aan de vereisten van een kindvriendelijke omgeving. De isoleercel is kaal en leeg, bevat geen ramen, bevindt zich op een gang waar ook volwassenen worden ingesloten en contact met anderen is in de isoleercel niet mogelijk. Daarbij is de procedure van insluiting een enorm ingrijpende ervaring. Onder dwang te worden meegenomen, te worden ontkleed door anderen en in je onderbroek en sokken alleen achtergelaten te worden in een kleine, kale en onbekende ruimte waar je permanent wordt gevolgd door een camera, is voor elke arrestant een heftige en ingrijpende gebeurtenis. Laat staan voor een minderjarige.

De impact die de plaatsing in een isoleercel heeft op een minderjarige, weegt zwaarder dan de reden van deze plaatsing, namelijk het laten 'afkoelen' van een minderjarige die agressief en opstandig gedrag vertoont.

De Kinderombudsman acht de klacht dat Pablo onterecht in de isoleercel is geplaatst gegrond.

In dit onderzoek is het de Kinderombudsman opgevallen dat de politie aangeeft dat plaatsing van minderjarigen in de isoleercel met vrij grote regelmaat gebeurt, mede

omdat er geen alternatieve mogelijkheden voor handen zijn. Gezien de enorme en negatieve impact van een plaatsing in een isoleercel op een minderjarige, beveelt de Kinderombudsman de politie aan om alternatieve insluitmogelijkheden te ontwikkelen die zowel de belangen van minderjarigen, als de veiligheid van politiemedewerkers en minderjarige arrestanten waarborgen.

De Kinderombudsman merkt daarbij op dat elke vorm van opsluiting van minderjarigen zoveel mogelijk voorkomen moet worden. Een minderjarige naar huis laten gaan om zich de volgende dag te laten melden, is een te overwegen alternatief. Zeker nu de minderjarige arrestant in deze situatie zijn recht op een advocaat behoudt¹⁷. In deze situatie voorkom je mogelijke escalaties bij het insluiten, hetgeen zowel de belangen van minderjarigen als de politie dient.

---

¹⁷ Wetboek van Strafvordering, artikel 489 (inwerkingtreding huidige tekst 1 maart 2017)

6 CONCLUSIE EN AANBEVELING

De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan naar de klachten over de politie eenheid Rotterdam Rijnmond. Op basis van het onderzoek onthoudt de Kinderombudsman zich van een oordeel over de eerste klacht en komt tot het oordeel dat de tweede klacht gegrond is.

Om insluiting van minderjarigen zoveel mogelijk te voorkomen vraagt de Kinderombudsman opnieuw aandacht voor de aanbeveling uit het rapport *Hoeveel nachtjes nog?*:

1. Pas bij de aanhouding en de beslissing tot insluiting een belangenafweging toe waarin de belangen van de minderjarige expliciet worden afgewogen tegen de concrete belangen van de politie en het Openbaar Ministerie.

Daarnaast doet de Kinderombudsman volgende aanbevelingen aan de Nationale Politie:

2. Breid het Landelijke Reglement Arrestantenzorg uit met de instructie dat aan de minderjarige arrestant op een voor hem/haar passende wijze wordt uitgelegd hoe, waar en wanneer op het lichaam wordt gefouilleerd¹⁸.
3. Ontwikkel alternatieve insluitmogelijkheden voor het plaatsen van minderjarigen in de isoleercel in de gevallen waarin opvang in een kindvriendelijke cel geen passende optie is.

Margrite Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

---

¹⁸ Zie ook de aanbeveling in het rapport [Behoorlijk Fouilleren](#) van de Nationale ombudsman, een onderzoek naar de behandeling van klachten over veiligheidsfouilleringen op Schiphol, rapportnummer 2019/059 16 december 2019

BIJLAGE 1: KINDERRECHTELIJK KADER

Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.

2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 5

De Staten die partij zijn, eerbiedigen de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders of, indien van toepassing, van de leden van de familie in ruimere zin of de gemeenschap al naar gelang het plaatselijk gebruik, van wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, voor het voorzien in passende leiding en begeleiding bij de uitoefening door het kind van de in dit Verdrag erkende rechten, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.

2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 7

1. Het kind wordt onmiddellijk na de geboorte ingeschreven en heeft vanaf de geboorte recht op een naam, het recht een nationaliteit te verwerven en, voor zover mogelijk, het recht zijn of haar ouders te kennen en door hen te worden verzorgd.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen de verwezenlijking van deze rechten in overeenstemming met hun nationale recht en hun verplichtingen krachtens de desbetreffende internationale akten op dit gebied, in het bijzonder wanneer het kind anders staatloos zou zijn.

Artikel 8

1. De Staten die partij zijn, verbinden zich tot eerbiediging van het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen zoals wettelijk erkend, zonder onrechtmatige inmenging.
2. Wanneer een kind op niet rechtmatige wijze wordt beroofd van enige of alle bestanddelen van zijn of haar identiteit, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand en bescherming, teneinde zijn identiteit snel te herstellen.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 18

1. De Staten die partij zijn, doen alles wat in hun vermogen ligt om de erkenning te verzekeren van het beginsel dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Ouders of, al naar gelang het geval, wettige voogden, hebben de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.
2. Om de toepassing van de in dit Verdrag genoemde rechten te waarborgen en te bevorderen, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat kinderen van werkende ouders recht hebben op gebruikmaking van diensten en voorzieningen voor kinderopvang waarvoor zij in aanmerking komen.

Artikel 19

1. De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen en maatregelen op sociaal en opvoedkundig gebied om het kind te beschermen tegen alle vormen van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, terwijl het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg voor het kind heeft.

2. Deze maatregelen ter bescherming dienen, indien van toepassing, doeltreffende procedures te omvatten voor de invoering van sociale programma's om te voorzien in de nodige ondersteuning van het kind en van degenen die de zorg voor het kind hebben, alsmede procedures voor andere vormen van voorkoming van en voor opsporing, melding, verwijzing, onderzoek, behandeling en follow-up van gevallen van kindermishandeling zoals hierboven beschreven, en, indien van toepassing, voor inschakeling van rechterlijke instanties.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

a. geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontferende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vrijlating wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;

b. geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;

c. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;

d. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld besissing ten aanzien van dat beroep.

Artikel 40

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden

met de leeftijd van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.

2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:

a. geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;

b. ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:

I - dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;

II - dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat het juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;

III - dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;

IV - dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à décharge op gelijke voorwaarden kan doen geschieden;

V - indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die dientengevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;

VI - dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikte taal niet verstaat of spreekt;

VII - dat zijn of haar privéleven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.

General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, CRC/C/GC/14, 29 May 2013.

Toelichting Kinderombudsman:

Uit deze General Comment volgt dat bij iedere beslissing de belangen van kinderen moeten worden bepaald en daarna moeten worden afgewogen tegen eventuele andere belangen. Uit deze weging volgt een beslissing. Om de belangen van kinderen te bepalen, heeft het Kinderrechtencomité een aantal elementen aangewezen waar in

ieder geval rekening mee gehouden moet worden voor zover van toepassing. Het gaat om de volgende *zeven basiselementen*:

- *De mening van het kind* over de situatie en te nemen beslissing. Het Kinderrechtenverdrag noemt geen leeftijdsgrenzen. Het is afhankelijk van de leeftijd en de ontwikkeling van het kind of een kind om zijn of haar mening gevraagd kan worden. Dat een kind zijn of haar mening moet kunnen geven, betekent niet dat die ook altijd wordt gevolgd. Er wordt een passend gewicht aan gegeven: het is afhankelijk van de leeftijd en ontwikkeling van het kind hoe zwaar de mening meetelt. Voor de mening van het kind is ook artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag belangrijk en General Comment nummer 125: dit General Comment geeft uitleg over artikel 12. Als een kind niet zelf zijn mening kan geven (bijvoorbeeld omdat een gesprek te belastend is of het kind niet beschikbaar is voor een gesprek, of omdat het om een groep kinderen gaat die niet vertegenwoordigd kan worden), dan is het belangrijk om informatie over het kind of groep kinderen en hun mening, wensen en belangen in te winnen via anderen om het kind of de kinderen heen, of via andere documenten.
- *De identiteit van het kind*. Het gaat om de unieke kenmerken en eigenschappen van een kind en ook om de culturele of religieuze identiteit van een kind. Belangrijke kinderrechten zijn daarvoor artikel 7, 8 en 14 IVRK;
- *Behoud van de gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen*. Het gezin is volgens het Kinderrechtenverdrag de fundamentele (belangrijkste) maatschappelijke eenheid en de natuurlijke omgeving voor de groei en het welzijn van kinderen. Stabiliteit en continuïteit in de opvoedsituatie maken hier onderdeel van uit. Belangrijke kinderrechten hiervoor zijn artikel 5, 7, 8, 9 en 18 IVRK;
- *Zorg, bescherming en veiligheid van het kind*. Het gaat om het welzijn van kinderen in brede zin. Enerzijds gaat dit om basisbehoeften op materieel, fysiek, educatief en emotioneel vlak. Anderzijds gaat het om de behoefte aan affectie en veiligheid. Belangrijke kinderrechten zijn artikel 3, 6, 5, 18, 19 IVRK;
- *Kwetsbare situatie waarin het kind zich bevindt*, waarbij rekening wordt gehouden met de vorm en mate van kwetsbaarheid van elk kind. De mate waarin een kind kwetsbaar is, kan afhangen van de situatie waarin het kind zit in combinatie met de eigenschappen van het kind en kan ook afhangen van de factoren die het kind kwetsbaar maken: een homoseksuele puber is kwetsbaarder op een Islamitische school dan op een openbare school. Een kind kan ook kwetsbaar zijn door de aanwezigheid van risicofactoren (zoals geen stabiele thuissituatie) of slechte ervaringen in het verleden (zoals mishandeling thuis, trauma opgelopen tijdens een vlucht). Belangrijke kinderrechten zijn artikel 2, 22, 23, 30 IVRK;
- *Recht van het kind op gezondheid*. Het gaat hierbij om het recht op de grootst mogelijke gezondheid. Dit recht is opgenomen in artikel 24 IVRK;
- *Recht van het kind op onderwijs*. Voor het recht op onderwijs en sociale veiligheid op school zijn belangrijke kinderrechten artikel 19, 28 en 29 IVRK;

Daarnaast kunnen nog andere kinderrechten en/of feiten relevant zijn om de belangen van het kind te kunnen bepalen.

General Comment no. 10 (2007) on the Convention of the Rights of the Child

10. In all decisions taken within the context of the administration of juvenile justice the best interest of the child should be a primary consideration. Children differ from adults in their physical and psychological development and their emotional and educational needs. These and other differences (...) require a different treatment for children.

B. Interventions/diversion (see also section E below)

22. Two kinds of interventions can be used by the State authorities for dealing with children alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law: measures without resorting to judicial proceedings and measures in the context of judicial proceedings. The Committee reminds States parties that utmost care must be taken to ensure that the child's human rights and legal safeguards are thereby fully respected and protected.

23. Children in conflict with the law, including child recidivists, have the right to be treated in ways that promote their reintegration and the child's assuming a constructive role in society (art. 40 (1) of CRC). The arrest, detention or imprisonment of a child may be used only as a measure of last resort (art. 37 (b)). It is, therefore, necessary - as part of a comprehensive policy for juvenile justice - to develop and implement a wide range of measures to ensure that children are dealt with in a manner appropriate to their well being, and proportionate to both their circumstances and the offence committed. These should include care, guidance and supervision, counselling, probation, foster care, educational and training programmes, and other alternatives to institutional care (art. 40 (4)).

E. Interventions in the context of judicial proceedings

28. When judicial proceedings are initiated by the competent authority (usually the prosecutor's office), the principles of a fair and just trial must be applied (see section D below). At the same time, the juvenile justice system should provide for ample opportunities to deal with children in conflict with the law by using social and/or educational measures, and to strictly limit the use of deprivation of liberty, and in particular pretrial detention, as a measure of last resort. In the disposition phase of the proceedings, deprivation of liberty must be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time (art. 37 (b)). This means that States parties should have in place a well-trained probation service to allow for the maximum and effective use of measures such as guidance and supervision orders, probation, community monitoring or day report centres, and the possibility of early release from detention.

29. The Committee reminds States parties that, pursuant to article 40 (1) of CRO, reintegration requires that no action may be taken that can hamper the child's full participation in his/her community, such as stigmatization, social isolation, or negative publicity of the child. For a child in conflict with the law to be dealt with in a way that promotes reintegration requires that all actions should support the child becoming a full, constructive member of his/her society.

F. Deprivation of liberty, including pretrial detention and post-trial incarceration

78. Article 37 of CRC contains the leading principles for the use of deprivation of liberty, the procedural rights of every child deprived of liberty, and provisions concerning the treatment of and conditions for children deprived of their liberty.

79. The leading principles for the use of deprivation of liberty are: (a) the arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time; and (b) no child shall be deprived of his/her liberty unlawfully or arbitrarily.

80. The Committee notes with concern that, in many countries, children languish in pretrial detention for months or even years, which constitutes a grave violation of article 37 (b) of CRC. An effective package of alternatives must be available (see chapter IV, section B, above), for the States parties to realize their obligation under article 37 (b) of CRO to use deprivation of liberty only as a measure of last resort. The use of these alternatives must be carefully structured to reduce the use of pretrial detention as well, rather than "widening the net" of sanctioned children. In addition, the States parties should take adequate legislative and other measures to reduce the use of pretrial detention. Use of pretrial detention as a punishment violates the presumption of innocence. The law should clearly state the conditions that are required to determine whether to place or keep a child in pretrial detention, in particular to ensure his/her appearance at the court proceedings, and whether he/she is an immediate danger to himself/herself or others. The duration of pretrial detention should be limited by law and be subject to regular review.

81. The Committee recommends that the State parties ensure that a child can be released from pretrial detention as soon as possible, and it necessary under certain conditions. Decisions regarding pretrial detention, including its duration, should be made by a competent, independent and impartial authority or a judicial body, and the child should be provided with legal or other appropriate assistance.

General comment No. 24 (2019) on children's rights in the child justice system

(...)

Treatment and conditions (art. 37 (c))

92. Every child deprived of liberty is to be separated from adults, including in police cells. A child deprived of liberty is not to be placed in a centre or prison for adults, as there is abundant evidence that this compromises their health and basic safety and their

future ability to remain free of crime and to reintegrate. The permitted exception to the separation of children from adults stated in article 37 (c) of the Convention – “unless it is considered in the child’s best interests not to do so” – should be interpreted narrowly and the convenience of the States parties should not override best interests. States parties should establish separate facilities for children deprived of their liberty that are staffed by appropriately trained personnel and that operate according to child-friendly policies and practices.

95. The Committee emphasizes that, inter alia, the following principles and rules need to be observed in all cases of deprivation of liberty:

- (a) Incommunicado detention is not permitted for persons below the age of 18;
- (b) Children should be provided with a physical environment and accommodation conducive to the reintegrative aims of residential placement. Due regard should be given to their needs for privacy, for sensory stimuli and for opportunities to associate with their peers and to participate in sports, physical exercise, arts and leisure-time activities;
- (c) Every child has the right to education suited to his or her needs and abilities, including with regard to undertaking exams, and designed to prepare him or her for return to society; in addition, every child should, when appropriate, receive vocational training in occupations likely to prepare him or her for future employment;
- (d) Every child has the right to be examined by a physician or a health practitioner upon admission to the detention or correctional facility and is to receive adequate physical and mental health care throughout his or her stay in the facility, which should be provided, where possible, by the health facilities and services of the community;
- (e) The staff of the facility should promote and facilitate frequent contact by the child with the wider community, including communications with his or her family, friends and other persons, including representatives of reputable outside organizations, and the opportunity to visit his or her home and family. There is to be no restriction on the child’s ability to communicate confidentially and at any time with his or her lawyer or other assistant;
- (f) Restraint or force can be used only when the child poses an imminent threat of injury to himself or herself or others, and only when all other means of control have been exhausted. Restraint should not be used to secure compliance and should never involve deliberate infliction of pain. It is never to be used as a means of punishment. The use of restraint or force, including physical, mechanical and medical or pharmacological restraints, should be under close, direct and continuous control of a medical and/or psychological professional. Staff of the facility should receive training on the applicable standards and members of the staff who use restraint or force in violation of the rules and standards should be punished appropriately. States should record, monitor and evaluate all incidents of restraint or use of force and ensure that it is reduced to a minimum;
- (g) Any disciplinary measure is to be consistent with upholding the inherent dignity of the child and the fundamental objectives of institutional care. Disciplinary measures in violation of article 37 of the Convention must be strictly forbidden, including corporal punishment, placement in a dark cell, solitary confinement or any other punishment

that may compromise the physical or mental health or well-being of the child concerned, and disciplinary measures should not deprive children of their basic rights, such as visits by legal representative, family contact, food, water, clothing, bedding, education, exercise or meaningful daily contact with others;

(h) Solitary confinement should not be used for a child. Any separation of the child from others should be for the shortest possible time and used only as a measure of last resort for the protection of the child or others. Where it is deemed necessary to hold a child separately, this should be done in the presence or under the close supervision of a suitably trained staff member, and the reasons and duration should be recorded;

(i) Every child should have the right to make requests or complaints, without censorship as to the substance, to the central administration, the judicial authority or any other proper independent authority, and to be informed of the response without delay. Children need to know their rights and to know about and have easy access to request and complaints mechanisms;

(j) Independent and qualified inspectors should be empowered to conduct inspections on a regular basis and to undertake unannounced inspections on their own initiative; they should place special emphasis on holding conversations with children in the facilities, in a confidential setting;

(k) States parties should ensure that there are no incentives to deprive children of their liberty and no opportunities for corruption regarding placement, or regarding the provision of goods and services or contact with family.

Overige van toepassing zijnde regelgeving

United Nations Rules for the Protection of Juvenile Deprived of their Liberty: "Havana Rules", 14 December 1990

17. (...) Detention before trial shall be avoided to the extent possible and limited to exceptional circumstances. Therefore, all efforts shall be made to apply alternative measures.

67. All disciplinary measures constituting cruel, inhuman or degrading treatment shall be strictly prohibited, including corporal punishment, placement in a dark cell, closed or solitary confinement or any other punishment that may compromise the physical or mental health of the juvenile concerned.(...)

United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules"), 29 November 1985

10.3 Contacts between the law enforcement agencies and a juvenile offender shall be managed in such a way as to respect the legal status of the juvenile, promote the well-being of the juvenile and avoid harm to her or him, with due regard to the circumstances of the case.

Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice, 17 November 2010

19. Any form of deprivation of liberty of children should be a measure of last resort and be for the shortest appropriate period of time.

20. When deprivation of liberty is imposed, children should, as a rule, be held separately from adults. When children are detained with adults, this should be for exceptional reasons and based solely on the best interests of the child. In all circumstances, children should be detained in premises suited to their needs.

Explanatory memorandum

39. Respecting dignity is a basic human rights requirement, underlying many existing legal instruments. Although various provisions of the United Nations Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime are relevant in this context, particular attention should be paid to its statement that “every child is a unique and valuable human being and as such his or her individual dignity, special needs, interests

50. In every individual case, from the very first contact with the justice system and on each and every step of the way, all relevant and necessary information should be given to the child. This right applies equally to children as victims, alleged perpetrators of offences or as any involved or affected party. Although it is not always practical to provide information at the beginning of the child’s involvement with the competent authorities, this should be done as soon as possible. However, there might be situations where information should not be provided.

Wetboek van Strafvordering, artikel 489

Strafvordering in zaken betreffende personen die de leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt.

Aan de verdachte die geen raadsman heeft, wordt ambtshalve een raadsman toegevoegd wanneer

- a.** de officier van justitie in een strafbeschikking een taakstraf als bedoeld in artikel 77f, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht wil opleggen en deze meer dan twintig uren zal belopen;
- b.** de officier van justitie een strafbeschikking wil uitvoeren en het bedrag dat daarmee is gemoeid het bedrag van € 115 overschrijdt of
- c.** tegen hem een vervolging, anders dan door een strafbeschikking, is aangevangen wegens een feit waarvan in eerste aanleg de rechtbank, niet zijnde de kantonrechter, kennis neemt.

Nationale Politie Landelijke Reglement Arrestantenzorg (14 juni 2016)**5.1** Bijzondere bepalingen m.b.t. minderjarige arrestanten

Minderjarige arrestanten worden gescheiden van volwassen ingeslotenen. Per cel wordt één minderjarige arrestant ingesloten. Minderjarige arrestanten worden zoveel als mogelijk ingesloten in kindvriendelijke cellen, tenzij het cellencomplex niet beschikt over kindvriendelijke cellen. In dat geval wordt de minderjarige in de gelegenheid gesteld om minstens 2 maal per dag 2 uur te verblijven in een ophoudruimte. De hulpofficier kan bepalen dat de nachtrust wordt genoten op een nader te bepalen adres.

5.4 Speciale aandacht minderjarige arrestant

Tijdens iedere dienst wordt een arrestantenverzorger of een operationeel coördinator aangewezen die speciale aandacht en verantwoordelijkheid heeft voor minderjarige arrestanten. De arrestantenverzorger of operationeel coördinator ziet er op toe dat in de bejegening rekening wordt gehouden met de verschillende categorieën minderjarigen (<12, 12-16 en 16-17 jaar).